

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

**Ключови резултати на
Министерство на правосъдието на Република
България**

**Мандат на министър
доц. д-р Атанас Славов
за периода юни 2023 г. - април 2024 г.**

През изминалите 10 месеца бяхме изправени пред забележителни изпитания, предизвикателства и успехи, които бяха посрещнати с професионализъм, отдаденост, морал и интегритет от екипа на Министерството на правосъдието. Изминалите 10 месеца показаха защо вече 145 години Министерството на правосъдието е символ и пазител на българската държавност.

Приетите промени в Конституцията на Република България са голяма стъпка, която страната ни направи към това да е европейска, демократична и правова държава. Измененията в основния закон бяха важна и дългоочаквана крачка към бъдещето и към утвърждаването на България като държава, в която човешкото достойнство и права са зачитани и защитавани от независимо правосъдие. Следващата огромна крачка, за да бъдат тези промени приведени и прецизирани на законово ниво, беше изработването на изцяло новия Закон за съдебната власт, който екипът на министерството изготви и който е публикуван за обществено обсъждане.

За първи път в историята на България пред Висшия съдебен съвет беше реализирана успешно процедура по освобождаване на главния прокурор.

Списъкът с изпълнените задачи и мерки през тези 10 месеца е много по-дълъг. Бяха изпълнени главните приоритети, заложиени в приетата от Министерския съвет законодателна и управленска програма в сектор правосъдие, и стартираха много процеси по пътя към една по-справедлива и правова България.

ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОНСТИТУЦИЯТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ И ИЗРАБОТВАНЕ НА ИЗЦЯЛО НОВ ЗАКОН ЗА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ (ЗСВ)

На 20 декември 2023 г. министър Атанас Славов постави държавния печат върху приетите от 49-ото Народно събрание **изменения и допълнения на Конституцията на Република България**. За последните 30 години това е най-голямата стъпка, която страната ни прави към това да е европейска, демократична и правова държава. Промените в основния закон бяха важна и дългоочаквана крачка към бъдещето и към утвърждаването на България като държава, в която човешкото достойнство и права са зачитани и защитавани от независимо правосъдие.

Министерството на правосъдието участва активно в съгласуването и консултирането на промените, в рамките на интензивен диалог с Народно събрание и с всички заинтересованите страни на национално и европейско ниво.

Два месеца след приемането на измененията в Конституцията на Република България Министерството на правосъдието изработи и публикува за предварително обществено обсъждане **изцяло нов Закон за съдебната власт (ЗСВ)**, който привежда на законово ниво новите положения в основния закон - засилване ролята и самоуправлението на съда, въвеждане на изискване за партийна неутралност за членовете на висшите органи на съдебната власт, намаляване на правомощията на главния прокурор до административен ръководител на Върховната прокуратура, регламентиране на ясни и прозрачни процедури за конкурси, кариерно развитие и командироване на магистратите.

Новият ЗСВ се изпълнява конкретни препоръки от становищата на Венецианската комисия и от Доклада за върховенство на правото на ЕК. Целта е:

- да се изпълни пълноценно волята на законодателя относно процедурата за формиране, включително на нови изисквания за избраните членове на Висш съдебен съвет (ВСС) и Висш прокурорски съвет (ВПС);
- преформулиране на правомощията на прокуратурата и на главния прокурор в съответствие с конституционните промени – субсидиарност при участие в гражданските и административните производства;
- нова уредба относно конкурсите за заемане на длъжност като съдия, прокурор и следовател, и дисциплинарна отговорност на административни ръководители.

Законопроектът има изцяло нова структура, която е следствие на конституционното разбиране, че съдът е основен носител на съдебната власт, а прокуратурата и следствените органи са в системата на съдебната власт. Административните и кадрови органи ВСС и ВПС ще се конституират при самостоятелни етапи на номиниране и изслушване. Като това е част от системния подход на разграничаване на функциите на двете системи – съдът като правораздавателен орган и прокуратурата като орган, който следи за спазване на законността основно в

наказателния процес, и само в ограничени случаи ще участва в граждански и в административни производства като страна, когато това е предвидено в закони.

Изискванията към изборните кандидати за членове на двата съвета са: юристи с високи професионални и нравствени качества с най-малко 15-годишен юридически стаж, независими и партийно неутрални. Номинации от квотата на НС ще могат да правят както депутатите, като и Висшият адвокатски съвет; юридическите факултети или съответните на тях структури във висшите училища, класирани на първите три места съгласно рейтинговата система на висшите училища в България в професионално направление „Право“; неправителствени организации, които най-малко пет години са работили активно и имат опит в областта на съдебната реформа, чрез народен представител.

Народното събрание няма да може да номинира заемащи длъжността прокурор или следовател към момента на избора. Ново конституционно положение е, че избраните от магистратите членове на ВСС и на ВПС запазват статуса си на магистрати.

Проектът е резултат от работата на две последователни работни групи, с широко участие на представители на съда, прокуратурата, следствието, съсловните организации на магистратите, адвокатурата, неправителствени организации, Националния институт на правосъдието и съдебния инспекторат и др.

I. ВЪРХОВЕНСТВО НА ПРАВОТО - ИНИЦИАТИВИ И ЗАКОНОДАТЕЛНИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ С ПРИОРИТЕТ И ВИСОК ОБЩЕСТВЕН ИНТЕРЕС

1. Изменения в Търговския закон за повече подкрепа, свобода и сигурност за българския бизнес

Народното събрание прие изменения в Търговския закон, с които се подобри ефективността на правната рамка на несъстоятелността, чрез постигане на бързина, намаляване на съдебните такси, повишаване на ефективността при осребряване на имуществото, ограничаване на недобросъвестното поведение на страните, подобряване на дейността на синдиците и други.

Със законопроекта се усъвършенства **производството по стабилизация** - предотвратяване несъстоятелността на търговец в риск от неплатежоспособност, чрез реструктуриране на неговото предприятие и продължаване на дейността по одобрен от кредиторите и съда план за стабилизация. Важна част от промените се отнасят до производството по несъстоятелност на физически лица – предприемачи, по отношение на които се прилагат и производство по стабилизация, и производство за погасяване на задължения.

С измененията се създаде изцяло ново **дружество с променлив капитал**, с цел насърчаване и подкрепа за създаване на по-благоприятни условия за развиване на стартиращи иновативни компании в България.

Изработен и внесен за обсъждане в Министерски съвет беше Законопроект за изменение и допълнение на Търговския закон. Той предвижда **провеждане в кратки срокове на производството по ликвидация на дружества**, които отговарят на определени условия, включително да не са осъществявали скорошна дейност и да нямат нает персонал. В тези случаи се осигурява и възможност за „обслужване на едно гише“ чрез Агенцията по вписванията. Създаването на законова рамка за постигане на ускорена ликвидация на юридически лица е и ангажимент на страната ни по Плана за възстановяване и устойчивост, етап 254 в Реформа „Разрастване България“.

Изготвен и подложен на обществено обсъждане беше Законопроект за изменение и допълнение на Търговския закон, които се въвежда Директива 2019/2121 на Европейския парламент и на Съвета от 27 ноември 2019 година за изменение на Директива (ЕС) 2017/1132 във връзка с презграничните преобразувания, сливания и разделяния. Законодателните промени са насочени **към насърчаване на свободата на установяване**, а чрез това – към постигане на ефективен европейски пазар без вътрешни граници, при съобразяване на останалите цели на европейската интеграция като социална закрила и насърчаване на социалния диалог.

2. Концепция за регулиране на лобизма в България

Министерството на правосъдието разработи и подложи на обществено обсъждане Концепция за регулиране на лобистките дейности в България, която е в изпълнение на поетия ангажимент в процеса по присъединяване към Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) за осигуряване на съответствие на националното законодателство с принципите за прозрачност и почтеност в лобирането, както и в изпълнение на мярка по Националния план за възстановяване и устойчивост.

Целта на Концепцията е да дефинира предметния обхват на обществените отношения в областта на лобирането и да структурира предложения за промени в нормативната уредба, така че тези отношения да бъдат уредени трайно и прозрачно с установени правила. Предложението е да се изработи самостоятелен Закон за регулиране на лобистките дейности, за да се постигне трайно уреждане на обществените отношения в тази област.

Лобизмът ще се осъществява по занятие и срещу възнаграждение. А под „лобистка дейност“ ще се разбира всяка устна или писмена комуникация с лице на публична длъжност с цел упражняване на влияние при вземането на решения за съдържанието и действието на нормативните (законодателни и административни) актове или на общите административни актове, осъществявана в частна полза или в интерес на заинтересовани лица, чрез писменото ѝ възлагане на лобисти. Правилото ще важи и за подготовката на законодателни актове на ЕС и на неговите институции.

„Лобист“ ще е всяко лице, което извършва лобистка дейност по занятие, или което възлага извършването на лобистка дейност, представляваща повече от 5% от извършваната от него дейност, включително чрез назначени служители, които да осъществяват лобистки дейности. Адресати на лобистката дейност ще са Народното събрание и депутатите; президентът; Министерският съвет, министрите и членовете на

политически кабинети; областните управители, кметовете и председателите на общински съвети. Те ще са задължени да регистрират всяка комуникация с лицата, осъществяващи лобистка дейност, както и да поддържат календар на срещите с лобистите и темите на обсъждане.

3. ЗИД на Наказателния кодекс във връзка с престъплението „агресия“

Изготвен и публикуван за обществено обсъждане беше Законопроект за изменение и допълнение на Наказателния кодекс, в който престъплението „агресия“ във всички негови форми става основно „престъпление срещу мира“. Като отговорност за агресия ще се търси от военните или политически водачи на държавата, а не от преките участници в конфликтите. С промените Наказателният кодекс се привежда в синхрон с Римския статут, с който бе създаден Международният наказателен съд (МНС) в Хага и очертава кръга от престъпленията от компетентността на международната юрисдикция. В момента кодексът признава за престъпление единствено „агресивната война“.

4. ЗИД на Наказателния кодекс във връзка със създаването на нова глава „Тероризъм“

Изработен бе проект за изменение и допълнение на Наказателния кодекс, който предвижда създаването на нова глава първа „а“ „Тероризъм“. В нея влизат всички престъпни състави, свързани с тероризма, определени като такива в международни и европейски актове, по които България е страна. Проектът има за цел да изпълни препоръките в Доклада от Петия оценителен кръг на MONEYVAL (Комитета на експертите за оценка на мерките срещу изпирането на пари към Съвета на Европа) от 18 май 2022 г. Постига се и пълноценно съответствие на българския наказателен закон с всички действащи международни и европейски актове в областта на тероризма и изпирането на пари. Това е необходимо условие за изваждане на България от „сивия списък“ на FATF (междудържавната Работна група за финансово действие срещу изпирането на пари), благоприятно приключване на наказателна процедура пред ЕК за непълно транспониране на директивата относно борбата с тероризма и за подобряване на доверието на международните ни партньори по отношение противодействието на престъпността. Цели се и цялостно усъвършенстване на наказателния закон с оглед подобрена защита на българското общество и икономика срещу престъпността.

5. ЗИД на Наказателния кодекс във връзка с борбата срещу сексуалното насилие и сексуалната експлоатация на деца

Народното събрание прие на първо гласуване изменения и допълнения на Наказателния кодекс, продиктувани от спешната необходимост да се отговори на критиките на ЕС за пълно транспониране в националното законодателство на определени разпоредби от Директива 2011/93/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно борбата със сексуалното насилие и със сексуалната експлоатация на деца, както и с детската порнография и за замяна на Рамково решение 2004/68/ПВР на Съвета.

6. Национален координационен механизъм за защита от домашно насилие

В началото на 2024 г. заработи новият Координационен механизъм за помощ и подкрепа на пострадалите от домашно насилие, по силата на приетите през 2023 г. изменения и допълнения на Закона за защита от домашно насилие. Механизмът е документ, който урежда основните процедури на взаимодействие между изпълнителната власт, местното самоуправление и юридическите лица, заети с превенция и защита от домашното насилие.

По проект, изпълняван от Националното бюро за правна помощ, беше разработено и въведено в експлоатация приложението “Помогни ми”, което събира всички необходими контакти - на институции, адвокатска помощ, неправителствени организации и др., които могат да окажат съдействие на пострадалите. С един до два клика могат да се намерят адреси, телефони и имейли на институциите, може бързо и лесно да се получи информация за обхвата на правната помощ, ако е необходимо с геолокация по области.

7. Изработване на механизъм срещу т.нар. SLAPP дела

Работна група на Министерството на правосъдието изработи рамката за законодателни промени, свързани със защита на лицата, срещу които са насочени стратегически съдебни производства (SLAPP дела или дела-шамари). Работната група се обедини около възможни законови решения в ГПК и в Закона за адвокатурата за ускорено разглеждане за SLAPP делата, процесуални гаранции за защита на ответниците по тези дела, възможност адвокатите да оказват безплатна защита в производствата, водени срещу журналисти, граждански активисти, НПО, насочени срещу свободата на словото и целящи заглушаване на критични публикации и мнения. Предстои да бъдат изготвени конкретни законодателни предложения, които ще бъдат представени пред Съвета по върховенство на правото, както и пред Европейската комисия. Предвижда се новите правила да включват отхвърляне на ранен етап на явно неоснователни иски, средства за правна защита срещу неправомерни съдебни производства, защита срещу съдебни решения на трети държави, които няма да бъдат признавани.

8. ЗИД на Наказателно-процесуалния кодекс

Народното събрание прие на второ гласуване Законопроект за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс, с който се транспонира в пълнота на Директива 2012/13 ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2012 година относно правото на информация в наказателното производство (Директива 2012/13 ЕС или Директивата). С тази директива се установяват правила относно правото на информация на заподозрените или обвиняеми лица относно техните права в наказателното производство и относно обвинението срещу тях. Съгласно официално уведомително писмо от Европейската комисия срещу България е стартирала процедура за нарушение 2021/2098 по чл. 258 от Договора за функционирането на Европейския съюз поради непълното транспониране на директивата. Становището на Европейската комисия и извършеният анализ по него сочат, че предприетите мерки от българската държава за привеждане в съответствие на националното законодателство с изискванията на Директива 2012/13 ЕС не са постигнали очакваните резултати.

9. ЗИД на Закон за медиацията

Подготвен и предложен за обществено обсъждане беше Законопроект за изменение и допълнение на Закона за медиацията, който предвижда медиацията да стане саморегулираща се професия и да се създаде Национална камара на медиаторите, която да бъде контролно-регулаторен орган на професионалното обединение. Предвидено е органите на Националната камара да са общо събрание, съвет на медиаторите, контролен съвет и дисциплинарна комисия. Камарата ще приема устав за устройството и дейността си, който да урежда и условията за членство на медиаторите, а уставът ще се утвърждава от министъра на правосъдието. Разписано е да се изготви единната тарифа за таксите и минималните възнаграждения на медиаторите в шестмесечен срок от влизането на закона в сила.

10. Дейност на министъра на правосъдието в качеството му на председателстващ Пленума на Висшия съдебен съвет (ВСС)

За първи път в историята на България пред Висшия съдебен съвет беше реализирана успешно процедура по освобождаване на главния прокурор. Министърът на правосъдието Атанас Славов председателства заседанията на Висшия съдебен съвет още в първите дни на мандата си на поста. На 12 юни 2023 г. с 16 на четири гласа Пленумът на Висшия съдебен съвет гласува за освобождаването на Иван Гешев като главен прокурор на базата на едно от двете предложения за предсрочното прекратяване на мандата на главния прокурор.

В качеството си на председателстващ Пленума на Висшия съдебен съвет, през 2023 г. министър Славов инициира обсъждане на органа, компетентен да определи изпълняващ длъжността главен прокурор на Република България. Като мотиви за това той посочи изразените становища, включително на членове на ВСС, представители на професионални правни организации и на академичните среди, че компетентният орган, който може да вземе решение за избор на изпълняващ длъжността главен прокурор, е Пленумът на ВСС, а не Прокурорската колегия на ВСС.

В следствие министърът на правосъдието оспори пред Върховния административен съд (ВАС) избора на Борислав Сарафов за и.ф. главен прокурор, проведен от прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет (ВСС), с аргумента, че извън компетентността на прокурорската колегия, тъй като изборът следва да се направи от пленума на ВСС.

По предложение на министър Атанас Славов ВСС обсъди участието на магистрати в случая „Осемте джуджета“ и ефекта му върху общественото доверие в съдебната власт, както и данни относно опит за натиск и влияние върху членове на Висшия съдебен съвет, инициирали предложението за предсрочно освобождаване на Иван Гешев от длъжността „главен прокурор“.

Последователно министър Славов отстояваше позицията, че процедурата по новия механизъм за разследване на главния прокурор и неговите заместници, започнала със случайния избор на съдия, който да бъде назначен за прокурор ад хок, не може да спре и трябва да бъде завършена максимално бързо.

През 2024 г., в искане до Висшия прокурорски съвет (ВПС), Инспектората към Висшия съдебен съвет (ВСС) и председателстващата Общото събрание на ВСС и ВПС съдия Галина Захарова, министър Славов настоя да се извърши пълна, обективна и всестранна проверка на твърдените факти и обстоятелства за оказван натиск върху главния секретар на МВР Живко Коцев да подаде оставка.

II. МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО И ПОДДРЕПА ЗА УКРАИНА

1. Подкрепа за Украйна

Министерство на правосъдието се присъедини към украинската Формула за мир, лансирана от президента на Украйна Володимир Зеленски като част от опитите за слагане на край на войната и постигане на мир. Министерството на правосъдието подкрепя т. 7 от формулата, която касае възстановяването на справедливостта. България подкрепя международните инициативи, които целят решаването на военния конфликт и въздаването на справедливост, включително създаването на международен трибунал, който да разследва престъпленията срещу човечеството и военните престъпления в Украйна, както и Международния център за преследване на престъплението агресия.

В рамките на сътрудничество с Европейския съюз за сътрудничество в областта на наказателното правосъдие (Евроюст) беше обсъдена възможността за присъединяване на България към Международния център за преследване на престъплението "агресия" срещу Украйна (ICRA), както и към съвместните екипи за разследване (JIT), които активно събират, анализират данните и разследват престъпленията по време на войната в Украйна.

2. Прекратяване на мониторинга над България от страна на ЕК

С решение от 15 септември 2023 г. Европейската комисия прекрати Механизма за сътрудничество и проверка (МСП) спрямо България и Румъния. Той бе създаден за двете държави през 2006 г., преди приемането им в ЕС. Напредъкът на България и Румъния в областта на върховенството на правото ще бъде оценяван единствено в рамките на годишния цикъл в тази насока, приложим и за всички останали държави-членки на ЕС.

3. Присъединяване към Любляно-Хагската конвенция

България се присъедини официално към Любляно-Хагската конвенция за международно сътрудничество в разследването и наказателното преследване на геноцид, престъпления срещу човечеството, военни престъпления и други международни престъпления.

Министърът на правосъдието Атанас Славов подписа конвенцията от името на България в Двореца на мира в Хага, който е седалище на Постоянния арбитражен съд, Международния съд на ООН и Хагската академия по международно право. Подписи под документа сложиха над 35 държави от целия свят, сред които Австрия, Нидерландия, Литва, Чехия, Северна Македония, Албания, Черна гора, Полша, Словения, Ирландия, Италия, Конго, Руанда, Аржентина, Монголия и други.

Приложното поле на Конвенцията обхваща престъплението геноцид, престъпленията против човечеството и военните престъпления, както и други най-тежки международни престъпления. По отношение на дефинициите се препраща към дадените определения в Римския статут на Международния наказателен съд, по който България е страна. Текстът на Конвенцията е приет като част от глобален консенсус за борба с най-тежките престъпления по международното право.

4. Подкрепа на мерките на ЕС за достъпа за правосъдие, дигитализацията и подобратата защита на жертвите от престъпления

Министърът на правосъдието Атанас Славов изрази българската подкрепа за общоевропейски мерки, които подобряват достъпа до правосъдие, най-вече на хората с увреждания, и подкрепи посоката за максимална дигитализация на правосъдието по време на неформалното заседание на Съвета на Европейския съюз „Правосъдие и вътрешни работи” в Логроньо, Испания. България последователно работи за преодоляването на предизвикателствата при осигуряване на достъп до правосъдие, а дигитализацията на правосъдието е един от приоритетите на правителството.

5. Сътрудничество с европейската прокуратура

Министър Атанас Славов проведе среща с европейския главен прокурор Лаура Кьовеши в рамките на форума „Антикорупция, демократична устойчивост и икономическа сигурност“. Дватама обсъдиха теми, които да доведат до по-ефективната дейност на европейската прокуратура. Министър Славов подчерта добрата рамка на сътрудничество с Европейската прокуратура и запозна европейския главен прокурор с приоритетите на министерството.

6. Стратегически диалог България - САЩ

На 25 септември 2023 г. във Вашингтон бе проведен Стратегически диалог на високо равнище между България и САЩ. Обсъдени бях двустранни, регионални и глобални въпроси от приоритетно значение за двете държави. Диалогът бе повод да се спомене и 120-ата годишнина от установяването на дипломатически отношения между двете страни.

7. Укрепване на капацитета новата антикорупционна комисия

Министърът на правосъдието Атанас Славов и Питър Халпърн, регионален юридически съветник на Департамента по правосъдие на САЩ за Централна Европа, подписаха писмо за намерение за предоставяне на помощ и подкрепа на Министерството на правосъдието от Службата за задокоеански прокурорски програми за развитие, съдействие и обучение (OPDAT) към Департамента по правосъдие. С писмото двете страни потвърждават, че българското правителство се ангажира да спазва върховенството на правото и да се бори с корупцията. OPDAT и посолството на САЩ ще подкрепят българските власти в областта на върховенството на правото и борбата с корупцията въз основа на ключовите елементи на Стратегическия диалог между двете държави. Двете страни се ангажират да окажат съдействие и подкрепа за изграждане на капацитета на новата Комисия за противодействие на корупцията (КПК), съгласно Закона за противодействие на корупцията.

III. ЕЛЕКТРОННО ПРАВОСЪДИЕ

1. Пускане в действие на Централен регистър на особените залози (ЦРОЗ)

Централният регистър на особените залози (ЦРОЗ) беше пуснат в действие след многократно отлагане. От 1 юли 2023 г. ЦРОЗ премина към Агенцията по вписванията. В ЦРОЗ се вписват заложените като обезпечения машини, съоръжения, предприятия, движими вещи. Като залози се вписват и търговски предприятия, дружествени дялове, права върху патенти и регистрирани марки. Залог може да бъде включително бъдеща реколта. Спецификата на „особения залог“ е, че този, който залага (залогодателят) запазва имуществото, но не може да се разпорежда с него.

2. Информационната система за единна входна точка за запори и електронните публични търгове

Представена беше Информационната система за единна входна точка за запори и електронните публични търгове, която е изградена изцяло с европейски средства по ОПДУ, обхваща няколко нови електронни услуги за гражданите, бизнеса и администрацията, които Министерството на правосъдието вече предоставя. Те са от изключително значение за прозрачността на тези процедури и в улеснение на гражданския и търговски оборот. Всеки, чрез електронен подпис, ще може да се информира в рамките на минути за наложени запори на движими вещи, подлежащи на регистрация, да получава първо уведомление за наложени запори и промяна на състоянието на наложения заповор. Друга съществена функция на новата информационна система е осъществяване на електронни публични търгове на движими и недвижими вещи, която обезпечава възможността за информираност и прозрачност при извършване на публични продани.

3. Регистър по производства по несъстоятелност

Регистърът за производства по несъстоятелност и стабилизация бе пуснат в употреба на 1 март 2024 г. от Министерството на правосъдието: <https://aistn.mjs.bg>. В него може да се извършва проверки за движение на делата по несъстоятелност по следните критерии: заинтересовани страни; дел; съд. Идентични са и функционалностите, свързани с нововъведения институт по стабилизация в системата модул „Стабилизация“.

Съществува и опция за визуализиране на актовете подлежащи на обжалване, както и сроковете за обжалване. В публичния интерфейс има списък на активните синдици и информация за тях.

4. ЗИД на Закона за търговския регистър и регистъра на лицата с нестопанска цел

Подготвена беше нормативната база за създаване на нов Регистър на лицата, лишени от управленски права чрез Законопроект за изменения и допълнения в Закона за търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел. Регистърът ще се води от Агенцията по вписванията. Той ще съдържа електронна база данни на обстоятелствата, вписани по силата на закон, относно физическите лица, лишени от права да бъдат

управители или членове на съвет на директорите, на надзорен или на управителен съвет. С реализирането на този регистър ще бъде изпълнено изискване на Директива 2019/1151 г. на Европейския съвет и на Парламента (Цифровата директива) за неизпълнение на което към този момент страната ни се намира в наказателна процедура. Законопроектът е приет на второ гласуване в Комисията по правни въпроси, предстои окончателно гласуване в планарна зала.

5. Публичен регистър към министъра на правосъдието по чл. 9б от Закона за мерките срещу изпирането на пари (ЗМИП)

С приети изменения в Закона за мерките срещу изпирането на пари (ЗМИП) беше създаден публичен електронен регистър към министъра на правосъдието по чл. 9б ЗМИП.

6. Регистър на лицата, лишени от управленски права

Подготвена беше нормативната база за създаване на **нов Регистър на лицата, лишени от управленски права** чрез Законопроект за изменения и допълнения в Закона за търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел. Регистърът ще се води от Агенцията по вписванията. Той ще съдържа електронна база данни на обстоятелствата, вписани по силата на закон, относно физическите лица, лишени от права да бъдат управители или членове на съвет на директорите, на надзорен или на управителен съвет. С реализирането на този регистър ще бъде изпълнено изискване на Директива 2019/1151 г. на Европейския съвет и на Парламента (Цифровата директива) за неизпълнение на което към този момент страната ни се намира в наказателна процедура. Законопроектът е приет на второ гласуване в Комисията по правни въпроси и очаква финално гласуване в пленарна зала.

IV. ДРУГИ ЗАКОНОДАТЕЛНИ ИНИЦИАТИВИ И ДЕЙНОСТИ НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ПРАВОСЪДИЕТО

1. ЗИД на Административнопроцесуалния кодекс (АПК)

Министерството на правосъдието изготви и публикува за обществено обсъждане Законопроект за изменение и допълнение на Административнопроцесуалния кодекс (АПК). Той предвижда административните съдилища, както и Върховният административен съд (ВАС) да не прекратяват автоматично дела само защото атакуваните пред тях актове междуременно са били отменени. До прекратяване няма да се стига, когато при прилагането на оспорения общ административен акт или подзаконов нормативен акт са засегнали субективни права, свободи или законни интереси на оспорващия. В тези случаи съдът ще се произнесе по същество, като може да обяви нищожността на акта, да установи изцяло или отчасти незаконосъобразността му или да отхвърли оспорването. А потърпевшите могат да потърсят обезщетение за вреди, ако съдът е уважил жалбите.

2. Закон за екстрадицията и европейската заповед за арест

Народното събрание прие подготовения в Министерството на правосъдието законопроект за изменение и допълнение на Закона за екстрадицията и европейската заповед за арест, с който се укрепват процесуалните права на лицата се насърчава прилагането на принципа на взаимно признаване на решения, постановени в отсъствието на заинтересованото лице по време на съдебния процес. Със законопроекта се отговаря и на критиката на ЕК за липса на въвеждане на изискванията на чл. 5 от Директива 2012/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2012 г. относно правото на информация в наказателното производство.

3. Закон за европейската заповед за разследване (ЕЗР)

С проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за европейската заповед за разследване се разработват законодателни предложения с цел подобряване изискванията за ефективна съдебна защита при издаване на Европейска заповед за разследване във връзка с решения на Съда на Европейския съюз по дело С- 852/19 и дело С-724/19 с предмет - преюдициални запитвания на Специализирания наказателен съд за тълкуване на разпоредби от Директива 2014/41/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 3 април 2014 г. относно Европейска заповед за разследване по наказателноправни въпроси и на Хартата на основните права на Европейския съюз. Законопроектът е приет на второ гласуване в Комисията по правни въпроси и очаква финално гласуване в пленарна зала.

4. Изпълнение на решенията на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ)

На 12 и 13 юли отдел "Изпълнение на решенията на Европейския съд по правата на човека" към Съвета на Европа осъществи мисия в София и се срещна с представители на компетентните институции, отговорни за изпълнение на конкретни решения на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ).

Проведените срещи бяха посветени на напредъка в изпълнението на общите мерки по няколко групи решения, които са под контрола на Комитета на министрите към Съвета на Европа в процедурата на засилено наблюдение. Тези решения са свързани с правата на лица с психични увреждания (дело Станев), преценката за пропорционалност на заповеди за извеждане или събаряне, свързани с единственото жилище на дадено лице (група дела Йорданова и други), правото на семеен живот в контекста на настаняване на деца в специализирани институции (делата А и други, Д.Л. и И.Г.Д.), свободата на сдружаване (група ОМО Илинден и други) или свободата на вероизповедание (Българска православна старостилна църква).

Беше обсъдено и сътрудничеството във връзка с поискана техническа помощ от Съвета на Европа с оглед на разработването на мерки в области като по-нататъшното укрепване на съдебния контрол и гаранциите по отношение на повдигането на обвинения, намаляването на формализма в съдебната фаза и подобряването на практиките по отношение на съдържанието, разглеждането и изменението на обвинителния акт (група С.З.).

5. Промени в Наредба № Н-1 от 2023 г. за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица

Изготвени бяха промени в Наредба № Н-1 от 2023 г. за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица, които предвиждат актуализиране на възнагражденията на вещите лица, облекчаване на процедурите по вписване и актуализиране на списъците на вещи лица, намаляване на административната тежест за кандидатите и др. Те се правят след задълбочен преглед и обсъждания от работна група на постъпилите многобройни и съществени предложения за усъвършенстване на уредбата.

6. Борба с антисемитизма

В Министерството на правосъдието започна Междуведомствена работна група във връзка с борбата с антисемитизма. Целта е да подготви необходимите промени в нормативната уредба за осъществяване на Националния план за действие за борба с антисемитизма за периода 2023-2027 г., приет от Министерския съвет на 18 октомври 2023 г. Планът предвижда преглед на наказателното законодателство относно престъпленията, мотивирани от предразсъдъци, реч на омразата и дискриминация, при отчитане на международните стандарти в областта на правата на човека. При необходимост и подготовка на предложения за законодателни изменения. На първото си заседание участниците дефинираха проблема с нарастващите прояви на антисемитизъм и възможните решения от гледната точка на различните институции и неправителствени организации.

7. Българско гражданство

В рамките на мандата на министър Славов бяха изготвени общо 104 проекти на протоколи за заседания на Съвета по гражданството. Подготвени и проведени бяха 34 заседания на Съвета по гражданството, на които са разгледани общо 24 520 преписки, проверени от експертите в дирекция „Българско гражданство“. За всяко заседание на Съвета, от секретарите са изготвени окончателни протоколи – 104 броя за отчетния период, в които са обективирани решенията на Съвета по гражданството, както и предложения на министъра на правосъдието по чл. 34 от ЗБГ. През отчетния период са изготвени 104 броя предложения на министъра на правосъдието до Вицепрезидента на Република България за издаване на указ или отказ за издаване на указ.

Издадените въз основа на указ удостоверения по чл. 37, ал. 1 от Закона за българското гражданство са 12 784 броя за отчетния период, като броят им е обвързан с издадените укази от Вицепрезидента на Република България. Издадените уведомления по чл. 37, ал. 2 от закона са над 25 691 броя за отчетния период.

За периода са изпълнени 130 броя укази на Вицепрезидента на Република България, с които е променено гражданството на 15 000 лица. Издадените удостоверения за гражданство на основание чл. 39 от Закона за българското гражданство за отчетния период са общо 4 600 броя. Ежедневно се актуализира електронния регистър на дирекцията за лицата с променено гражданство като за периода броят на актуализациите е над 59 000.

8. Международни осиновявания

Продължи прилагането на индивидуален подход и преценката на интереса при международно осиновяване за всяко дете, вписано в регистъра на деца, които могат да бъдат осиновени от лица с обичайно местопребиваване в чужбина. Организиран са и са проведени 21 заседания на Съвета по международно осиновяване. На проведените заседания са обсъдени докладите за 332 деца, взети са решения за отправяне на 113 предложения към министъра на правосъдието за определяне на подходящ осиновяващ за 161 деца и за 55 деца е констатирано настъпване на условията по чл.112, ал.6 СК за предприемане на специални мерки за осиновяване. От министъра на правосъдието са дадени 95 съгласия за осиновяване на 127 деца, като преписките на децата и осиновяващите са внесени служебно в Софийски градски съд. За същия период, съдът е постановил 91 решения за осиновяване на 123 деца.

Проведени са поредица от срещи в страната и чужбина за обсъждане осъществяването на международните осиновявания при максимална защита на правата и интересите на осиновявания, в резултат на които са набелязани и предприети конкретни действия за подготовка и подпомагане на децата на по-висока възраст в осиновителния процес.

V. ПЕНИТЕНЦИАРНА ПОЛИТИКА

1. Прекратяване на спорния договор за доставка на газьол

Министерството на правосъдието прекрати на 30 август 2023 г. спорния договор за доставка на газьол за промишлени и комунални цели за нуждите на териториалните служби на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН) поради настъпване на пълна обективна невъзможност за неговото изпълнение. Според договора, заплащането на всяка доставка трябваше да се извършва съгласно ценовото предложение на избрания изпълнител, като крайната предлагана цена за изпълнение на поръчката се формира по следния начин: от публикуваната на интернет сайта на Европейската комисия (ЕК) актуална цена за 1000 л. от горивото - газьол за отопление, се извади отстъпката (%), която изпълнителят е оферирал в ценовото си предложение. Към момента на сайта на ЕК не е налична актуална цена газьол за отопление, предоставена от българска страна, което прави невъзможно формирането на крайната предлагана цена за изпълнение, съгласно клаузите на договора.

2. Искане за проверки от АДФИ на обществени поръчки

Министерството на правосъдието отправи искане до Агенцията за държавна финансова инспекция (АДФИ) за извършване на проверка на възложени обществени поръчки от Държавно предприятие „Фонд затворно дело“ (ДПФЗД). Става дума за обществена поръчка за доставка на храни и напитки на едро за лавки и бюфети в местата за лишаване от свобода за нуждите на различните териториални поделения. Министър Славов посочи, че задачите на финансовата инспекция ще бъдат свързани с проверка за законосъобразността при спазването на нормативната уредба в областта на обществените поръчки.

3. Строителство на затвора в с. Самораново

По време на мандата на настоящото ръководство на Министерството на правосъдието беше осъществен значим напредък на строителството на новия затвор в село Самораново, обл. Кюстендил. Към 9 април 2024 г. затворът е със статут на издаден акт 14 и изготвен ясен план график за довършване на строително-монтажните дейности до 30 април 2024 г.

4. Нови програми за зависими лишени от свобода

Социални работници и психолози преминаха през пет обучения по Програма „Проект на живота“ и Програма за зависими лишени от свобода. ГДИН ще започне тяхното тестване и прилагане във всички затвори, а впоследствие и в новите преходните отделения (half way houses). Програмите за рехабилитация на правонарушители и професионалната роля на ментора са част от нова концептуална рамка за реинтеграция на задържаните лица. Те допълват съществуващите и прилаганите в затворите в България специализирани програми.

5. Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН) с нова система за оценка на риска от рецидив при пробация

Пробационните служби вече ще прилагат актуализиран инструмент за оценка на риска от рецидив и вреди при правонарушители. Новата система е проектирана и внедрена в електронна платформа, така че да улеснява работата на пробационните служители. За целта са обучени близо 300 експерти - ръководители на пробационни служби и психолози, които могат да боравят с актуализирания инструмент и неговата софтуерна версия.

Това са част от основните резултати, които бяха отчетени на заключителната конференция по проект „Засилване прилагането на алтернативните мерки на лишаването от свобода“ по Програма „Правосъдие“, Програмна област 19 „Корекционни услуги и предварително задържане“ на Норвежки Финансов Механизъм 2014 – 2021. Проектът, който се изпълнява от Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН), е на стойност 1 100 000 евро, като фокусът през изминалите 50 месеца, бе поставен върху подобряване, развитие и надграждане на пробацията и внедряване на алтернативни форми на наказанието лишаване от свобода.